

Tradiții de Crăciun și Anul Nou

Tradiție și actualitate
la colindat

Plugușorul și
sorcova, tradiții de
pe vremea dacilor

Colindători din Călinești la Redacțiile Informația Zilei și ITV PAGINA 3

Polul Nord magnetic se deplasează tot mai mult spre Rusia

Recent, oamenii de știință au observat fluctuații importante în viteza de deplasare a polului nord magnetic, informează CNN. Deplasarea polului nord magnetic dinspre Arhipelagul Arctic Canadian spre Rusia se întâmplă încă din 1831, scrie Mediafax. În ultimii ani, cercetătorii au observat că polul nord magnetic se deplasează spre Rusia cu o viteză foarte mare, peste 50 de kilometri pe an. Această schimbare i-a obligat pe specialiști să modifice Modelul Magnetic Mondial utilizat de sistemele de navigație, mai în față cu un an. De la descoperirea sa în 1831, polul nord magnetic a călătorit peste 2000 de kilometri. Câmpul magnetic al Pământului își schimbă polaritatea o dată la câteva sute de ani, când polul nord magnetic ajunge la polul sud geografic. Ultima inversare a polilor a fost finalizată în 22.000 de ani și a avut loc acum 777.000 de ani. Deși unii cercetători consideră că o inversare a polilor magnetici s-ar putea petrece și într-o viață de om, studiile nu susțin această teorie.

Pastorale la Nașterea Domnului Hristos

PAGINILE 4-5

Matematicianul sătmărean Sorin Grad, cercetător științific la Viena

Sorin - Mihai Grad se dovedește a fi un bun matematician de pe vremea în care era licean. O spune chiar rezultatul unui concurs la care a găsit rezolvarea, concurs organizat în iunie 1996 de cotidianul Informația Zilei. An electoral, concurs cu o temă pe măsură: "Citești, gândești și câștigi". „Îmi amintesc de concursul acela pentru că trebuia să fac un calcul matematic și să găsesc numărul exact de consilieri pe care urma să îi aibă fiecare partid politic la Satu Mare după alegerile locale. Aveam 17 ani atunci. Am socotit căți erau maghiarii, cam 40%, și empiric pur și simplu am calculat căți social democrați, țărăniști și alți membri din alte partide intră în consiliu după alegerile locale din 1996. Am pus pe numele fiecărui membru al familiei câte un răspuns și am câștigat 800.000 de lei, cum erau banii atunci. Eu aveam parte de o excursie în Grecia, premiu pentru rezultatul de la olimpiada națională de matematică, și l-am dus cu acest prilej și pe fratele meu mai mic în excursie!”

Mihai (tatăl) și Sorin (fiul) Grad au câștigat concursul "Citești, gândești și câștigi"

Pentru familia Grad ziua de ieri a fost o mare bucurie: tatăl și fiul mai vârstnic au câștigat premiul I, respectiv II al concursului nostru pe temă electorală "Citești, gândești și câștigi". Familia Grad locuiește pe strada Careiului nr. 16, bloc C 13, etaj 9, apartament 38.

Câștigătorul premiului I, Mihai Grad, are 44 de ani, este căsătorit cu profesoara Aurelia Grad, e subinginer, absolvent al Facultății de Construcții, secția Instalații.

Câștigătorul premiului II, Sorin Grad, are 17 ani, este elev la Colegiul Mihai Eminescu, premiat la faza națională a Olimpiadei de

matematică. Cel mai tânăr membru al familiei, Bogdan Cristian Grad, de 14 ani este beneficiarul celor două premii - de 500.000 și 300.000 lei. Banii vor fi folosiți pentru a acoperi cheltuielile unei excursii în

Grecia la care vor participa cei doi frați Sorin, ca premiant al Olimpiadei de matematică, iar Bogdan mulțumită celor două premii acordate de "Informația zilei". Felicitări câștigătorilor din partea redacției.

PAGINA 6

Familia Grad a apărut cu poză pe prima pagină în cotidianul Informația Zilei din 12 iunie 1996

Personalități în Monografia orașului Satu Mare din 1908

PAGINILE 2, 7

Madonna are un iubit mult mai tânăr decât ea

PAGINA 8

ISTORIE

Personalități din Satu Mare în Monografia Borovsky din 1908

Printre acestea se numără Dr. Felician Bran și Augustin Ferențiu

În “Informația de Duminică“, ediția din 8 decembrie am prezentat prima parte din capitolul “Literatură, științe, arte”, scris de Ferenczy Janos inclus în “Monografia orașului Satu Mare” coordonată de dr. Borovsky Samu. Biografia sa este prezentată în pagina 7. Continuăm cu datele biografice ale scriitorilor, oamenilor de știință, artiștilor și altor personalități care au jucat un rol în viața publică a orașului.

Biki Károly

Preot-protopop reformat de Satu Mare, născut în 1846. A devenit preot de Satu Mare în 1900. Dintre operele lui individuale, la Satu Mare i-a apărut cartea „Imakönyv” (Carte de rugăciuni) și „Konfirmáció” (Confirmarea). (n. tr. - Maghiarii din Satu Mare vorbesc și azi despre Piața George Boitor, ca Piața Biki, care a fost denumită după el.)

Binder András

Doctor, profesor de teologie. Născut la Satu Mare în 1846. În 1874 a fost numit director-duhovnic la institutul de preoți din Satu Mare și profesor de teologie. În 1887 a devenit membru asistent al Sfântului Scaun. În 1893 a devenit sambelan papal, iar în 1899 canonic titular, în 1908 canonic plin. Opere: “Jézus Szt. Gyermeksége” (Copilăria sfântă a lui Isus), 1880; “Nyilvános Ájtatosságok Kézikönyve” (Manualul Rugăciunilor în Public), 1890.

Biró László

Episcop romano-cat. Născut în 6 ian. 1806, decedat în 1872. A contribuit mult la dezvoltarea instituțiilor catolice cu multe aspecte sociale.

Bodnár Gáspár

Preot rom. cat., născut în 1861. A avut mai multe funcții în biserică și în școlile catolice. A fost unul dintre fondatorii ziarului „Szatmár és Vidéke” (Sătmarul și împrejurimile), iar mai târziu a participat și la înființarea ziarului „Heti Szemle” (Curier săptămânal). A fost un autor agreeat de mai multe publicații literare. A redactat revista de pedagogie „Iskola” (Școala), apoi revista „Téli Esték” (Seri de iarnă), este redactorul revistei „Magyar Földművelő” (Agriculorul maghiar), dar a redactat și revista „Kath. Család” (Familia catolică). Lucrările lui publicate sunt atât de multe, încât acest cadru este insuficient pentru prezentarea acestora.

Informația Zilei

ISSN 1222-4715

Director general - D. Păcuraru
Director editor: Ilie Sălceanu

Redactor șef suplimente - **Adriana Zaharia** (Informația Zilei de Duminică și Sănătate și Frumusețe, Informația TV)

Redacția Satu Mare:
str. Mircea cel Bătrân nr. 15
Satu Mare, cod 440012
Telefon: 0261-767300
e-mail: redactiasm@informatia-zilei.ro

www.informatia-zilei.ro

Cseresnyés Sámuel: S-a născut în 1785. A fost directorul Gimnaziului reformat din Satu Mare între 1817-1855. A scris mai multe manuale pentru clasele de oratorie și de poezie, care au rămas în formă de manuscris. Biblioteca lui de 500 volume a fost donată bibliotecii Gimnaziului reformat (cărțile sale sunt baza colecției de carte veche din Biblioteca Județeană Satu Mare – n. red.)

Felician Bran, (1885?) Arhivele Naționale Satu Mare, fond Petru Bran

Odisea de Homer, Antigona de Sophocles. A scris o istorie a literaturii antice romane etc.

Cseresnyés Sámuel

S-a născut în 1785. A fost directorul Gimnaziului reformat din Satu Mare între 1817-1855. A scris mai multe manua­le pentru clasele de oratorie și de poezie, care au rămas în formă de manuscris. Biblioteca lui de 500 volume a fost donată bibliotecii Gimnaziului reformat (*cărțile sale sunt baza colecției de carte veche din Biblioteca Județeană Satu Mare – n. red.*)

Cholnoky Imre jr.

Născut în 1851, din 1894 a funcționat la Satu Mare ca notar public regal. A scris atât cărți de specialitate, cât și literare. Opere: “Anyagi magánjog kézikönyve” (Manual de drept privat), 1886; “Hagyatéki eljárás gyakorlati tervezete” (Poict practic pentru procesul de succesiune), 1890; “Gondolatok” (Gânduri, poezii), 1895; “A halálbüntetés végrehajtása és a lelkiállapot” (Executarea pedepsei cu moartea și starea sufletească), 1900. A publicat articole de fond în ziarele locale, multe cu pseudonimul „Rusticus”.

Csomay Győző

Ziarist, s-a născut în 1883 la Satu Mare. Este un stenograf excelent. În prezent profesor de stenografie la școala comercială din Satu Mare. A fost redactor responsabil al ziarului politic „Szatmár-Németi”. Opere: “A gyorsírászat praxisa” (Practica stenografiei), 1899; “Kölcsey Ferencz működésének hatása Szatmár vármegyére” (Activitatea lui Kölcsey Ferenc în comitatul Sătmar), 1901.

Csomay Imre
Avocat, născut în anul 1849. Membru al baroului Satu Mare, de 27 de ani membru în consiliul orașenesec. Face politică. Este președintele organizației locale al Partidului de independență și 1848. El a inițiat înființarea Societății Széchenyi. A redactat ziarul „Szatmár” și a publicat și în alte ziare locale. În 1898 a publicat un pamflet despre jurământul parlamentarilor. Piesa de teatru scrisă de el cu titlul “Hunczutka” (Șmechera) a fost montată pe scena teatrului din Satu Mare, dar și

în alte teatre.

Csomay Imre jr.

S-a născut la Satu Mare în 1879. În 1903 a preluat funcția de redactor responsabil al ziarului „Szatmári Friss Újság”, dar a demisionat pentru continuarea studiilor. Colaborează la mai multe ziare, scrie și foiletoane umoristice.

Deák Kálmán

Poet, născut în anul 1860 la Satu Mare și decedat în 1901. Și-a câștigat existența din diferite munci administrative. A publicat des poezii în ziarele locale. În 1885 și-a publicat volumul “Költemények” (Poezii), iar în 1902 i-a fost publicat volumul postum “Deák Kálmán költeményei” (Poezii de Deák Kálmán). Dankó Pista a compus muzică pe mai multe poezii de-ale sale.

Décsi István

A fost adus la Satu Mare din Debre­cen în 1690 la gimnaziul reformat, apoi a devenit preotul personal al principelui Transilvaniei Gabriel Bethlen.

Demjén Márton

Preot reformat, s-a născut la Satu Mare în 1857. Din 1893 este preot la Veszprém, a colaborat la revistele reformate.

Dier Lajos

Preot romano-catolic, s-a născut în 1827, a decedat în 1903. Din 1868 a predat matematica și limba germană la Gimnaziul regal catolic din Satu Mare. A publicat lucrări științifice pe baza propriilor experiențe din domeniul hidroscopiei și geologiei. A prezis timpul și locul a mai multor cutremure. I-a rămas în manuscris cartea “Die Gesetze der Elektordinamik systematisch dargestellt” (Legile electrodinamicii prezentate sistematic). În această lucrare el a prezis posibilitatea telegrafului prin copiere.

Dobos Mihály

Dobos (Tofeus) Mihály a fost adus la Satu Mare ca preot reformat. În 1663 s-a mutat în Ardeal și a fost preot la curtea principelui Apafi Mihály. În 1679 a devenit episcop reformat de Ardeal. A decedat în 1684.

Dunay Sándor

Este directorul școlii superioare de comerț din Satu Mare. A publicat materiale cu conținut pedagogic, social și de comerț în ziarele locale.

Éder Pál

Arhivar, s-a născut la Satu Mare în 1861. În 1878 a plecat la Budapesta. A publicat proză, poezie și desene în revistele din Budapesta și din provincie. A scris și piese de teatru. Cu piesa lui “Jegyes egy órára” (Logodit pentru o oră) s-a deschis noul teatru din Satu Mare în data de 16 martie 1889. Piesele lui au fost jucate atât la Budapesta cât și în mai multe orașe din provincie.

Erkel Lajos

Preot romano-catolic, născut în 1871. În 1896 vine la Satu Mare și este timp de 6 ani capelan. A scris poezii care au fost publicate în „Heti Szemle”. Volumul său individual: “Elemi szertartástan” (Manual elementar de liturghie) a apărut în 1903 la Satu Mare și este folosit în multe școli elementare.

Ember Pál

Preot reformat la Satu Mare din anul 1701. După ce curuții au incendiat orașul

în 1703, el s-a refugiat cu colegul său Kincses István și cu enoriașii la Ville Satu Mare și au înființat comuna Ville Satu Mare. Scrierile lui au fost distruse în acele timpuri de război. A murit în 1710 ca preot la Liszka (Ungaria).

Erdélyi Imre

Profesor de gimnastică, s-a născut în 1854. În prezent este profesor de gimnastică la Gimnaziul regal romano-catolic din Satu Mare. A publicat mai multe articole de specialitate în ziarele din Satu Mare și în reviste pedagogice. În 1883 i-a apărut manualul “Szatmár vármegye Földrajza” (Geografia comitatului Sătmar) care a fost publicată în cinci ediții.

Erdélyi István

Inginer șef al orașului, născut în 1852. A publicat multe articole de specialitate în ziarele „Szamos” și „Szatmár és Vidéke”. El a publicat un serial lung în ziarul „Szamos” despre canalizarea orașului, iar canalizarea și sistemul de conducte de apă s-au realizat după proiectele lui. Pentru prezenta monografie, el a scris capitolul privind cișmelele publice din oraș.

Dr. Erdős József

Profesor de teologie reformată născut la Satu Mare în 1856. După mai mulți ani de preotie în diferite părți, din 1888 este profesor la Academia teologică reformată din Debrecen. A publicat multe articole teologice, istorice și filologice în diferite reviste. Opere individuale (selecție): “Zwilingi Ulrik élete és reformátori működése” (Viața lui Ulrich Zwingli și activitatea sa de reformator), 1884; “A heidelbergi káté fordítása, bevezetéssel” (Traducerea Catechismului de Heidelberg cu introducere), 1884; “A vallásbölcsészet főbb problémái és a Biblia” (Problemele principale ale filosofiei religioase și Biblia), 1889; “A zsidókhöz irt levél kritikai és bibliai theologiai elemzése” (Analiza critică și biblico-teologică a Epistolei către evrei), 1894; “Jézus élete és tanítása” (Viața și învățătura lui Isus), 1903. Etc.

Erdőssy Vilmos

Născut la Satu Mare în 1870. A fost militar, iar după un serviciu activ de 14 ani a părăsit armata și acum este funcționar de asigurări. A publicat mai multe nuvele și alte materiale în ziarele din capitală. O piesă de teatru scrisă de el a fost prezentată la Satu Mare, o altă piesă la teatrul din Miskolc. Din 1908 este redactor responsabil la ziarului „Szatmár és Vidéke”.

Eszéki István

Preot reformat, a studiat în 1665-66 la Utrecht. După intoarcere a devenit preot în Ardeal, la Odorheul Secuiesc. A fost numit administrator al școlii din Odorhei de către Bethlen János, fondatorul acestei școli. Opere. “Disputatio theologico philologica determinens quae et quanta sit authoritas Sacrae Scripturae in vesionibus vulgaribus”, Utrajecti, 1665; “Prima veritas defensa. Trajecti a Rhenum”, 1666; “Necessaria responsio contra reformat. Amstelodami”, 1666; “Halotti Magyar Oratio Groff Rhedei Ferencz Urunknak utolsó érdemlett tisztessége megadásának okáért” (Oratiune maghiară de doliu ocazionată de ultima cinstire a domnului nostru Contele Rhedei Ferencz), 1668; “Diarium Theologicum. Sive Universa Theologia”, Claudiopoli, 1675. Etc.

Continuare in pagina 7

TRADIȚII

În Satu Mare la fel și în alte zone folclorice din țară odată cu intrarea în Postul Crăciunului, copiii își caută colegi pentru "umblatul cu colinda". Își pregătesc din timp traistele în care vor aduna darurile (colaci, covrigi, poame, bani) primite de la gospodarii pe care îi vor bucura cu prezența și colindele lor. Își aleg chiar și casele pe care le vor cerceta, deși știu că vor găsi toate porțile deschise, așa încât vor putea intra oriunde.

Tradiții de Crăciun și de Anul Nou

Tradiție și actualitate la colindat

Crăciunul este praznicul familiei, al bucuriei și al păcii. An de an îl așteptăm cu o emoție sfântă, pregătindu-ne atât trupește, cât și sufletește, prin post, rugăciune și fapte bune, pentru primirea Pruncului Iisus, Care Se naște în peștera de la periferia Betleemului. Ne străduim să devenim mai buni, să ne împodobim sufletele cu cele mai alese virtuți.

Totodată, se cuvine să ne aducem aminte de tradiționalele, frumoasele și înălțătoarele noastre colinde, care au însoțit existența zbuciumată a poporului nostru de-a lungul veacurilor și care ne inundă întreaga ființă de bucurie și de liniște.

În Sătmar, ca și în celelalte zone folclorice din țară, de îndată ce se lasă iarna și începe Postul Crăciunului, copiii își caută colegi pentru "umblatul cu colinda la Crăciun". Se organizează în cete și se alege o "căpetenie", după care este vremea învătării sau deprinderii colindelor, fiecare grup păstrând cu strășnicie secretul repertoriului său. Își pregătesc din timp traistele în care vor aduna darurile (colaci, covrigi, poame, bani) primite de la gospodarii pe care îi vor bucura cu prezența și colindele lor. Își aleg chiar și casele pe care le vor cerceta, deși știu că vor găsi toate porțile deschise, așa încât vor putea intra oriunde și vor putea cânta la orice fereastră, fiind primiți cu dragoste, ca unii care umblă din casă în casă cu numele Domnului pe buze, risipind tristețea și aducând vestea cea minunată a nașterii Domnului în peștera săracă din Betleem, precum și bucuria, fericirea și speranța într-un viitor mai luminat. Cu toate acestea ei cer permisiunea gazdelor de-a colinda: "Onorați, gazde de casă.../dacă dumneavoastră binevoți/colinda noastră s-o primiți.../Primiți colinda ori nu?"Sau: "Slobozine, gazdă-n casă,/C-afară plouă de varșă,/Dacă, gazdă, nu ne crezi,/leși afară și ne vezi..."

Plugușorul și sorcova, tradiții de pe vremea dacilor

Dintre toate serile de peste an, una dintre cele mai plăcute pentru poporul român este seara Sfântului Vasile sau a Anului Nou, scria Simion Florea Marian („Sărbătorile la români”).

Cei mai mulți își petrec noaptea în compania familiei și a cunoscuților, transformând-o într-un motiv de petrecere și de voie bună. Fetele tinere așteaptă cu nerăbdare această noapte, sperând că în timpul somnului își vor visa ursitul sau viitorul soț. În ziua de Anul Nou fiecare om are mare grijă în tot ceea ce întreprinde, să nu se certe cu nimeni, să nu facă fapte rele, să nu-și atragă ura nimănui, deoarece așa cum se comportă în această primă zi, așa îi va merge tot anul. Inșă, pe lângă aceste superstiții transmise de-a lungul anilor, locuitorii județului nostru au păstrat cu sfințenie și alte obiceiuri, care oglindesc credința, traiul, bucuriile și aspirațiile lor.

Colindători din Călinești la Informația Zilei și ITV

Orașele (Satu Mare, Carei, Tășnad, Negrești-Oaș ș.a.), comunele și satele imbracă străie de mare sărbătoare. În orașe, răsună pe străzi dulcele glas al colindelor prin difuzoarele amplasate din loc în loc, creând o atmosferă unică. La sate, ulițele sunt străbătute de locuitori, care duc vestea nașterii Domnului dintr-o gospodărie în alta.

Obiceiuri străvechi, păstrate cu strășnicie de evlavia populară, colindatul și uratul se fac în seara din Ajunul Crăciunului, dar și în noaptea Crăciunului, o noapte de vis, încărcată de o bogată semnificație, când oamenii, tineri și bătrâni, "cu mic, cu mare", îndătimează a umbla pe la case și a colinda.

Țara Oașului

Toate satele Țării Oașului răsună de glasurile cristaline ale copiilor, dar și de vocile mature ale bărbaților și femeilor, care împărtășesc bucuria Crăciunului întregii făpturi până în zorii zilei următoare. Repertoriul de colinde este bogat și variază de la o localitate la alta: Negrești-Oaș, Bixad, Certeze, Turț, Călinești-Oaș, Târșolț, Vama, Batarci ș.a. Este o atmosferă înălțătoare, de basm. Hristos

Se naște!

Odată ce noaptea coboară, apar în scenă cetele de feciori. La intrarea în casă, ceata obișnuiește să dea binețe în chip adecvat: "Bună seara lui Ajun" sau "Bună ziua lui Crăciun". Flăcăii zăbovesc prin casele gospodarilor, după cum îi țin inima, bucatele și băutura gazdelor, ori ochii imbietori ai codanelor. La plecare, fac urări de bine și sănătate gazdelor în anul care vine și belșug în toate, solicitând totodată și darul: "Să fii, gazdă, sănătoasă/Să plătești colinda noastră". La rândul lor, bătrânii încep seara colindul, sfârșindu-l odată cu miezul nopții.

Țara Codrului

Tradiția se păstrează și pe aceste meleaguri, deși multă lume s-a mutat la oraș. Localități ca: Poiana Codrului, Măriuș, Iegheriște, Crucioșor, Bărsău, Săi, Soconzel, Solduba, Homoroade, Chilia ș.a. freamătă de bucurie. Colindă copiii, tinerii, părinții, bunicii, iar bucuria inundă sufletul fiecăruia. În ziua de Ajun, la ora 12.00, la amiază, se aud clopotele bisericii, în toată splendoarea lor, atrăgând atenția întregii comunități că a sosit vremea colindului. Copiii, gata pregătiți,

organizați în cete, își încep repertoriul, umblând din casă în casă. De gât au atâr-nate trăistuțe, în care adună darurile primite în urma strădanilor depuse: mere, nuci, colăci, ciocolată, bomboane, bani. Peste tot sunt primiți cu inima deschisă.

Se aud din nou clopotele, care cheamă întreaga suflare la Vecernie. Copiii încheie și se îndreaptă cu pași repezi spre biserică. După terminarea slujbei de la Biserica începe colindatul: feciorii merg pe la fete, cei căsătoriți, în perechi, se colindă între ei, vecinii merg de la unul la altul, gospodinele încarcă mesele cu tot ce au mai bun, pentru ca toți care le trec pragul să vadă belșugul care stăpânește în casa lor. Prima casă colindată este cea a preotului, după care fiecare își urmează traseul propus.

Zona Carei - Tășnad

Datinile de Crăciun s-au menținut și la "oamenii pământului", care locuiesc în zonele de câmpie ale județului. Orașele Carei și Tășnad, comunele și satele din jurul acestora: Foeni, Urziceni, Sanislău, Tiream, Santău, Căuaș, Cehal, Hodod ș.a., creează un piesaj calm, domol, plat, învăluit în mantia albă a iernii.

Dinspre Satu Mare, drumul duce spre localitățile Arduș, Beltiug, Rătești (renumite pentru pivnițele lor, deshise larg de sărbători) și mai departe în câmpia Supurului. În aceste așezări, oamenii conviețuiesc în pace, indiferent de etnie, această armonie adăugând un plus atmosferei de sărbătoare. Hristos Se naște pentru toată lumea, indiferent de limbă. Toți colindă și se bucură împreună.

Colindătorii sunt așteptați cu grâu pe masă, alimente și băutura.

Valea Someșului

Tradițiile sunt vii atât în satele de pe mal stâng Someș: Păulești, Culciu Mic și Mare, Cărășeu, Lipău, Valea Vinului, Roșiori, Pomi, cât și în cele de pe malul drept al Someșului: Odoreu, Băbășești, Medieșu Aurit, Potău, Apa ș.a., dar și în municipiul Satu Mare, străbătut de acest râu. După ce se clopoțește la ora 12.00, copiii cu trăistuțele își încep colinda, întorcându-se acasă încărcăți cu daruri. Între timp, mai ales în satele de pe malul drept al Someșului, curatorii bisericii, însoțiți de un grup de tineri, fiecare costumat în mod felurit, merg din casă în casă, pentru "Colinda Bisericii". Banii adunați sunt destinați nevoilor bisericesti. Fiecare familie dă după puterea sa. Tinerii care îi însoțesc pe curatori merg cu "Steaua" și interpretează în fiecare casă ori curte în care intră frumoasa piesă de Crăciun, "Irozii", numită și "Villaimul". Din grup fac parte tinerii recunoscuți a fi cei mai deștepți din comunitate, pentru a fi în stare să învețe pe de rost rolurile pe care le vor interpreta. Pregătirile încep o dată cu intrarea Postului Crăciunului și se fac nenumărate repetiții. Toți sunt îmbrăcați ca la carte, în funcție de roluri. Personajele scenetei sunt următoarele: ingerul, Irod, preotul, soldatul, păstorul și cei trei crai de la Răsărit: Baltazar, Gașpar, Melchior.

Sătmarul, alături de alte zone etnografice din țară, a păstrat cu sfințenie tradiția colindului. Fiecare om știe măcar o strofă dintr-o colindă, pe care o cântă cu mare plăcere atunci când își vizitează rudele sau prietenii. Crăciunul este un praznic al armoniei și înțelegerii, când: "Cerule și pământul/În cântări răsună/Ingerii și oameni/Cântă împreună/Hristos Se naște./Domnul coboară/Ingerii cântă, magii îl adoră/Păstori aleargă, ieslea o nconjoară/Mari minuni se întâmplară..."

Mănați măi!..."

După fiecare strofă se repetă refrenul: "Mănați măi! Trageți măi, mănați măi și urați flăcăi!"

Copiii cântă și ei:

"Aho, aho, copii și frați,
Stați puțin și nu mănați
Lângă boi v-alăturați
Și cuvântul mi-ascultați:
Măine anul se-noiește
Plugușorul se pornește
Și-ncepem a colinda
Pe la case a ura.
Iarna-i grea, omătul mare
Semne bune anul are,
Semne bune de belșug
Pentru brazda de sub plug.
Țara noastră mult iubită
Fie-n veci blagoslovită:
Tot cu grăie până-n brăie
Și oveze cât de dese,
Cu secări până-n subsori
Și porumbul până-n grindă.
Gazda care e urată,
Fie binecuvântată:
Cu ani mulți și sănătate,
Bucurie, spor la toate,
Dă-i Domnului, Doamne!"

În zonele de câmpie, poezia obiceiurilor de iarnă cuprinde și oglindește ideile care se împletesc minunat cu muncile

agricole și în special cu cele esențiale pentru cultivarea grâului, de la semănat și până la coacerea sa.

O urare foarte frumoasă se întâlnește în unele părți din zona Codrului. Copiii cei mici, cu trăistuțe atâr-nate de gât și clopoței în mâini, cutreieră satul, marcând, prin versurile lor cântate pe la casele gospodarilor, trecerea de la sărbătorile Crăciunului la cele ale Anului Nou: "Voie bună, dacilor! Și vouă, conacilor! S-a născut Iisus Hristos Nume de folos S-a născut într-o poiată Într-o poiată a ludeii Unde cântă ingerii Ingerii frumos cântau Nouă gazda ce ne-a da... Joacă nănaș mare C-or veni chișlegile S-or mărita fetele Și-or veni chișlegi cu fiori Și s-o insura feciori. Câte paie pe casă. Ațatea băncuțe pe masă. Câți urători Dă-i Domnului, Doamne!"

Sfârșind de cântat, ceata se adună lângă ușă, așteptând cu nerăbdare darurile gazdelor, care constau în: colaci, nuci,

mere, bani ș.a. După aceea, pleacă fără întârziere la altă casă, umblând așa până spre miezul nopții.

Sorcova

Copiii, în dimineața zilei de Sfântul Vasile sau de Anul Nou, luând în mâini o crenguță de măr sau păr (pe alocuri de brad), împodobită cu hârtii colorate, be-teală și flori artificiale, umblă pe la casele oamenilor ca să-i sorcovească, adică să le ureze ani mulți și fericiri. Obiceiul s-a păstrat viu și pe întreg cuprinsul județului nostru, ca de pildă în Țara Oașului, pe valea Someșului și în zona Codrului, dar și la câmpie. Iradiind înocență, sinceritate și grație, copiii cântă următoarele cuvinte, lovind ușor cu bețișorul (sorcova) pe cei din casă:

"Sorcova / Vesela, / Să trăiți / Să înfloriți / Ca un măr, / Ca un păr, / Ca un fir / De trandafir; / Tare ca piatra, / Lute ca săgeata; / Tare ca fierul, / Lute ca oțelul. / La anul / Și la mulți ani!"

Astfel umblă copiii cu sorcova de cum se crapă de ziuă și până către amiază, intrând în toate casele în care sunt primiți. Darurile dobândite sunt: prăjituri, nuci, mere și bani.

La mulți și binecuvântați ani!
Preot dr. Cristian Bolos

INTERVIU

Sorin Mihai Grad, un matematician sătmărean la Universitatea din Viena

Sunt oameni pasionați de literatură. În același timp, sunt și oameni pasionați de cifre. Când pasiunea pentru lumea literaturii și cea a matematicii trăiește în același suflet vorbim despre un om care nu se dezvoltă pe tot parcursul vieții urmând o singură traiectorie, ci își pune în mișcare toate laturile ce le-a primit ca zestre atunci când a fost plămădit.

Vă propunem în rândurile de mai jos să descoperiți un sătmărean doctor în matematică, cercetător științific în Viena, poet și prozator – Sorin - Mihai Grad. Născut în 1979 la Satu Mare, Sorin – Mihai Grad a studiat matematica la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, a urmat un masterat în domeniul, susținându-și mai apoi doctoratul în Germania, în cadrul Universității Tehnice din Chemnitz – Germania. Nu intrăm în toate detaliile pentru că vă invităm să citiți interviul pe care ni l-a acordat cu prilejul unei vizite acasă, la părinți, la Satu Mare, Sorin – Mihai Grad fiind stabilit la Viena, în Austria.

- Firul poveștii vieții tale este unul care împletește matematica, într-un mod echilibrat, cu literatura. De la început...

- Pot să spun că povestea cu pasiunea mea pentru matematică începe de când eram elev. Într-adevăr, mama mea e profesoară de matematică, dar nu cred că asta a avut o legătură directă cu tot ceea ce înseamnă cariera mea în acest sens. Ca orice copil, elev al Școlii Mircea Eliade din Satu Mare, mergeam la olimpiade, atât la matematică, cât și la limba și literatura română. Îmi amintesc că prin clasa a patra am luat nota 10 la ambele olimpiade. În clasa a cincea am fost pe locul al doilea la matematică și primul la română la faza pe municipiu și întâmplarea a făcut ca fazele pe județ să aibă loc în aceeași zi. Mănat de spiritul competițional am ales matematica tocmai ca să obțin un rezultat mai bun decât colegii mei care mă bătuseră, cu ghilimelele de rigoare, la municipală. În clasa a șasea reușeam să obțin locul doi la faza națională la matematică și pot să spun că atunci a pornit tăvălugul. Munceam suplimentar și de când am început să merg la olimpiada națională, în trimestrul al doilea mă pregăteam mai mult pe partea asta și mergeam la școală doar pentru teze, lucrări. În rest eram într-un fel de mini-cantonament. Următorul pas a fost liceul, absolvind Colegiul Național Mihai Eminescu din Satu Mare, profil mate-fizică engleză.

- Îți plăcea matematica, era materia preferată?

- Nu pot să spun că îmi plăcea, dar pot spune că la matematică totul venea de la sine...

- Ai profitat de faptul că mama ta e profesoară de matematică, munceați împreună?

- Eram eu și culegerile mele la pregătirea la matematică. Poate așa, la o problemă, ceream ajutorul, dar în general munceam singur.

- Ce rol au jucat cadrele tale didactice în parcursul tău?

- Consider că fiecare profesor și-a făcut datoria, a predat materia. Din generația mea au ieșit mulți oameni foarte bine pregătiți. Îl dau ca exemplu chiar pe colegul meu de bancă din liceu, doctorul Bogdan Feciche și pe care l-am văzut zilele acestea chiar în paginile Informația Zilei la ceas aniversar. Un profesor care a avut o influență importantă asupra carierei mele a fost dirigintele meu din gimnaziu Lorinczy Andrei.

- Cum ai luat decizia de a urma Facultatea de Matematică din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj?

- Pentru rezultatele obținute la etapele naționale ale olimpiadelor de matematică, la Facultatea de Matematică am fost admis cu 10 fără admitere, cu bursă de merit, cămin asigurat. În schimb, mi-aș fi dorit atunci să studiez Arheologia. Ar fi trebuit să învăț două cărți de istorie și am ales între a petrece vacanța învățând sau jucând fotbal. Am ales matematica. Au urmat patru ani de facultate și un an de masterat.

- Și firul poveștii continuă, tot matematic...

- Eram student la Cluj când un prieten de-al meu, Radu Ioan Boț, sătmărean și el, actualmente vicedecan al Facultății de Matematică a Universității din Viena, la vremea aceea doctorand la Universitatea Tehnică din Chemnitz – Germania, mi-a spus că există posibilitatea să studiez un semestru în Germania în cadrul unui parteneriat între universitatea clujeană și cea din Chemnitz. Am profitat de șansă și ulterior am primit și o bursă de doctorat la Chemnitz.

- Teza de doctorat ai susținut-o la Universitatea Tehnică din

“Ar trebui să avem în vedere faptul că singurul lucru constant în lumea de azi este schimbarea. Lucrurile se schimbă extrem de repede. Totul se desfășoară într-un alt ritm și cred că trebuie schimbate metodele de predare din școală de pe vremea când eram eu elev sau părinții mei elevi. Trebuie să luăm totul de la zero și nu știu cine e dispus să facă asta.”

aceeași facultate. Din anii de studiu și până la pensie rămâi în același loc. Societatea e altfel construită în Germania. Acolo, după ce îți ieși doctoratul la o universitate trebuie să mergi măcar doi ani la o altă universitate pentru a avea șansa de a candida la poziția de profesor în acel loc. Ești doctorand, angajat științific, profesor. Profesorul este singurul permanent. Eu îndeplinesc toate condițiile, încă nu am ajuns profesor, sunt chiar și 60 de candidați pe o poziție, am fost și pe locul al doilea la un moment dat, dar încă nu a fost să fie.

- Ai trăit peste 16 ani în Germania la Chemnitz și ai predat și la Universitatea din Leipzig.

- Da, în timpul în care am locuit în Germania am fost timp de un an profesor invitat la cea de-a doua cea mai veche universitate din Germania, cea din Leipzig.

- Revenind la schimbarea direcției. A reprezentat mutarea în Austria, la Viena, o nouă schimbare a direcției?

- Da. Puteam încerca un nou proiect în Germania, dar am ales Viena, unde chiar în prezent am un proiect în derulare. Am schimbat puțin domeniul, nu mă mai ocup de modelări teoretice, ci practic la ora actuală rezolvăm concret probleme de matematică folosind diverse metode numerice. Concepem algoritmi și le analizăm proprietățile și aplicabilitatea pentru probleme care modelează aplicații practice. În sfârșit putem de exemplu să curățăm poze vechi de “noise”. Lei poza din ziarul din 1930, îngălbenit, o scanezi, se împarte în milioane de pixeli, iar cu algoritmi cureți patina timpului. Un ziar mototolit, la fel. Sau poți determina locul potrivit pentru a construi ceva, un depozit care să deservească în mod optim niște cartiere, de exemplu. Sunt multe aplicații și în domeniul precum Data Science, Machine Learning sau imagistică medicală.

- Din lumea cifrelor să mergem acum în cea a literelor. Pasiunea pentru scris se concretizează în câteva volume, versuri și proză.

- Îmi place să scriu, dintotdeauna am scris. Limba română mi-a plăcut, deși am neglijat-o oarecum pentru că m-am axat pe matematică. M-am manifestat din anii de școală în scris. Am adunat mereu fragmente, idei. La facultate mi-am făcut un site literar, unde am publicat e-bookuri, volume demo de poezie dacă e să facem o paralelă cu muzica rock. Am participat și la concursuri literare, am luat câteva premii, apoi am adunat poezii pentru un volum, am trimis manuscrisul la mai multe edituri, dar nu am reușit să îl public pe considerente financiare, editurile cerând anumite sume pe care nu am dorit să le achit. Volumul nu l-am publicat, cândva o să revin poate la el. Am debutat în schimb tot cu un volum de versuri, al doilea scris și intitulat “SUROGAT poeziei”, apărut în 2010 la Editura Herg Benet Publishers, iar în 2016 mi-a apărut volumul “outSider poezii” la Editura Aius, cu susținerea financiară a Administrației Fondului

Cultural Național. Romanul “Camera 66(6)” are o poveste amuzantă. L-am scris timp de aproape un an dimineață de dimineață între orele 5 și 6 când iubită mea (care mi-a devenit între timp soție) se pregătea să meargă la muncă și mă trezeam și eu. De mult mă gândeam să scriu acest roman cu un joc de cifre în titlu, despre studenții din Căminul XVI din Hașdeul anilor 1990, cămin de studenți celebri în care s-au întâmplat multe lucruri. Am pornit de la lucruri reale când am început să scriu romanul, apoi fantezia a luat locul realității. Cartea apare la finele anului trecut la Editura Crux Publishing și încă nu a avut parte de o lansare oficială din motive logistice. Sper ca în 2020 să reușesc să-mi sincronizez o venire în țară cu disponibilitatea celor de la editură, ca să organizăm niște lansări, la București, Cluj, poate și în Satu Mare. De asemenea, din anul 2004 sunt cofondator și editor al revistei literare EgoPHobia, pe care o puteți răsfoi online la www.egophobia.ro

- Mai ai ceva în lucru din punct de vedere literar?

- Am încă un roman gata scris. Dacă în primul, cel pe șase voci, 80-90% din conținut este dialog, în acest al doilea roman am un singur personaj care vorbește în jur de 200 de pagini. L-am trimis mai multor edituri, încă nu am un răspuns.

- Un titlu?

- Manuscrisul se numește “Poet”. Momentan.

- Cum vezi sistemul de învățământ românesc, cum e dincolo?

- De când am plecat din țară, contactul cu învățământul preuniversitar este mic. Ce mai aud de la mama mea. Ar trebui să avem în vedere faptul că singurul lucru constant în lumea de azi este schimbarea. Lucrurile se schimbă extrem de repede. Totul se desfășoară într-un alt ritm și cred că trebuie schimbate metodele de predare din școală de pe vremea când eram eu elev sau părinții mei elevi. Trebuie să luăm totul de la zero și nu știu cine e dispus să facă asta. Generația noastră era mai disciplinată. Dacă profesorul ne spunea că facem integrale, făceam integrale, dacă ne spunea că facem numere complexe, făceam numere complexe. În zilele noastre aplicabilitatea e cea care contează. Elevul trebuie captat. Dacă îi spui elevului că integrala poate fi folosită să calculeze suprafețe, poate ai o șansă să îl captezi, dacă i-o trănțești direct pe tablă l-ai pierdut. Îmi amintesc că în școală erau multe ore când simțeam că pierd timpul și preferam să citesc cărți pe sub bancă. Aș fi preferat să petrec acele ore citind liniștit, fără pericolul de a fi descoperit și pedepsit, sau făcând altceva ce m-ar fi interesat. Cred că trebuie să se schimbe ceva fundamental și după un plan bine pus la punct, pe termen lung. Întrebarea e însă cine ar trebui să se ocupe de asta. Totul trebuie regândit și apar în aceste condiții victime colaterale, elevi, profesori, și nu știu dacă își asumă cineva răspunderea.

A consemnat Ioana Vladimirescu

O nouă serie a revistei „Școala sătmăreană” își începe apariția în anul 2003, la inițiativa prof. dr. Ioan Viman, în calitate de inspector școlar general și cu sprijinul generos al profesorului Gheorghe Gheorghide și a profesorului universitar Gavril Ardelean. Publicația își propune să fie „Revistă de cultură și educație pedagogică”. Din acel an, apare sistematic bianual.

CULTURĂ

Publicații ale dascălilor sătmăreni, sub egida Casei Corpului Didactic

La sfârșitul secolului al XIX-lea, în România, în anul 1896 sub ministeriatul lui Petru Poni s-a înființat în România Casa Școalelor și Culturii Poporului, ca instituție conexă a Ministerului Educației Naționale, având ca scop inițial susținerea școlii, progresul învățământului și ridicarea culturală a poporului.

În aceeași perioadă, în județele din nord-vestul Transilvaniei, intelectualii români, mai ales cei din mediul rural, învățători și preoți, vor pune bazele „Reuniunilor învățătoresci”. Acestea, la rândul lor, după Marea Unire din 1918 și integrarea zonei în statul național unitar român, se vor integra în „Asociația învățătorilor români din Ardeal, Banat și părțile ungurene”, înființată în februarie 1919. Reuniunile învățătoresci din Sătmăreană și Ugocea transformându-se în „Asociația învățătorilor din Satu Mare”, în anul 1919, având un număr de 80 de membri la început, în anul 1939, fiind cuprinși peste 650 de învățători (cf. „Școala și viața”, revista Asociației Generale a Învățătorilor din România, an X, nr. 1, septembrie 1939, p. 155-255).

Demersurile prin care se realizează scopurile pe care și le propune încă din perioada interbelică „Asociația învățătorilor” și în continuare Casa Corpului Didactic, sunt diverse și specifice. Între acestea, publicarea de lucrări metodico-științifice și tipărirea unor publicații periodice, reviste, în care să se împărtășească experiența didactică, să se comunice „elemente” de progres în plan științific și metodologic, reprezintă o preocupare primordială.

În acest sens, în perioada interbelică, revista „Viața școlară”, fondată în anul 1925 de ilustrul dascăl și ctitor de școală și cultură românească în Sătmăreanul interbelic, Dariu Pop, care va apărea din 1936, până în 1940 sub denumirea de „Școala

sătmăreană”, se circumscrie cu deosebit succes scopurilor nobile ale învățământului sătmărean. Nae Antonescu, exegetul presei sătmărene, dascăl și ilustrul intelectual, spunea într-o lucrare privind presa din perioada interbelică referitor la această revistă, că „a creat un climat propice manifestărilor pedagogice și culturale ale învățătorilor din nord-vestul țării”.

Publicația, desființată ca și asociația, în 1940, va reapărea în perioada postbelică, odată cu înființarea Casei Corpului Didactic, în anul 1971. Reaparitia noii serii postbelice fiind legată, în mod fericit, de același Nae Antonescu, de data aceasta din postura de director al Casei Corpului Didactic Satu Mare, între anii 1971 și 1972. Menționăm că după înființarea Casei Corpului Didactic, publicațiile pentru cadrele didactice se vor adresa tuturor categoriilor de cadre didactice, din învățământul preșcolar, primar și secundar.

blicația „Omăgiu celor care pleacă, sub directoratul lui Teodor Curpaș.

În 1986, printr-o notă semnată de Elena Ceaulescu, Casele Corpului Didactic sunt desființate și ca urmare, până după 1990 se va înregistra un gol în apariția publicațiilor pentru cadrele didactice.

„Viața școlară”, apărută în 1972, sub îngrijirea lui Nae Antonescu, el însuși autor al unor articole, se definește ca o culegere de studii și articole metodico-științifice și de creație ale cadrelor didactice.

Apare în iunie 1972, având în colectivul de redacție, în afară de Nae Antonescu, pe Alexandru Zotta, Corneliu Bala, Gh. Târța, Rodica Bucurescu. Abordează o tematică diversă, de la articole cu caracter metodic, de îndrumare pedagogică până la poezie, critică literară, istorie.

„Școala sătmăreană”, în perioada 1978-1984, având ca redactor responsabil pe directorul Casei Corpului Didactic Satu Mare, Gheorghe Sălăjean și pe profesorul Ilie Sălceanu în colectivul redacțional, se autointitulează „culegere de studii metodico-didactice, de cercetare științifică și creații literar-artistice”.

În colectivul redacțional, începând cu 1979 vor fi cuprinși Nae Antonescu, Alexandru Zotta, Bura Laszlo, Tudor Daneș. Având un cuprins generos, articolele abordează preocupări metodico-didactice pe discipline de studiu, la care se adaugă preocupări privind cercetarea științifică, creația literar-artistice, portrete de dascăli, activitatea sindicală a cadrelor didactice, conform tematicii autorii fiind numeroși.

După 1982, revista devine, așa cum reiese din subtitlu „o tribună pentru experiența activității didactice și de educare comunistă a elevilor”.

O altă etapă în apariția revistei „Școala sătmăreană” este aceea curpinsă între anii 1990 – 1996. Primul număr având în colectivul de redacție pe Augustin Cernea, Alexandru Zotta, Ioan Nistor, Ge-

orge Achim, abordează domenii ale didacticii și metodicii, studii literare, teme pretext pentru orele de dirigiență. Din 1992 devine o publicație de opinie și observație, cuprinzând domenii intitulate: „didactice”, „opinii”, „fragmentarium științific”, „aspecte literare”, „traduceri”, „idei, oameni, fapte”, pe „teme educative”, „perfectionare”. Anul 1996 este dominat prin conținuturile publicate de reforma în învățământ.

După 1990 se adună în peisajul publicațiilor, alături de „Școala sătmăreană”, „Cahier d'exercices pour l'appredissage du lexique français”, în 1992, „Dialog civic”, în 1997, „Scriptorium”, între 1997 și 2000 și „Echipa”, între 1998-2003. „Echipa”, revistă de cultură, apare primul număr la 1 aprilie 1998, fiind deschisă pentru publicarea de poezie, proză, eseuri, traduceri, evocări, lecturi, cronici, reviste școlare. Este editată de Agenția de Resurse, Inovație și Expertiză, redactată de Casa Corpului Didactic Satu Mare, în perioada directoratului profesorului dr. Alexandru Zotta.

O nouă serie a revistei „Școala sătmăreană” își începe apariția în anul 2003, la inițiativa subsemnatului, în calitate de inspector școlar general și cu sprijinul generos al profesorului Gheorghe Gheorghide și a profesorului universitar Gavril Ardelean. Publicația își propune să fie „Revistă de cultură și educație pedagogică”. Din acel an, apare sistematic bianual. Merite incontestabile în acest sens au avut directorii Casei Corpului Didactic Satu Mare, din perioada 2003, până în prezent: Viorel Buda, Dumitru Iura, Szasz Pirokska, Pandi Ștefan, Sanda Nește, Ioan Viman, pentru continuitatea acestei publicații, diversificarea tematicii și preferințelor cadrelor didactice. Azi, revista, prin tematica ei, se oferă cadrelor didactice, ei înșiși autori ai articolelor publicate, cu o tematică variată, actualizată.

Prof. dr. Ioan Viman

Personalități din Satu Mare în Monografia Borovsky din 1908

(Urmare din pagina 2)

Dr. Farkas Antal

S-a născut în 1826. Din 1862 a fost avocat la Satu Mare, președintele baroului. A purtat diferite funcții în viața școlară și culturală, din 1862 a fost membru în consiliul orașenesc. A decedat în 1901.

Farkas Antal

Născut în 1838, din 1859 a fost profesor la Gimnaziul regal catolic. A scris poezii care au apărut în presă. Opere: „Az iskolai és házi nevelés” (Educația în școală și acasă); Traduceri: „A véres kincs”, regény, Féval B. után (Comoara sângeroasă, roman, după B. Féval); „A versaillesi Venus”, Hemszen után (Venus de Versailles, după Hemszen); „A magyar mondattan példákban” (Sintaxa maghiară prin exemple).

Dr. Fechtel János

Profesor, născut în 1859. Din 1885 profesor la școala de institutori, din 1886 profesor la Gimnaziul regal catolic. Episcopul Meszlényi Gyula l-a numit șambelan papal. Este unul dintre cei mai activi intelectuali ai orașului, a purtat și poartă mai multe funcții, a fost mulți ani

de-a rândul membru al consiliului local. A scris multe articole pentru Szamos, a tradus mai multe opere cu caracter religios, a participat la scrierea și redactarea prezentei monografii, a redactat publicațiile Cercului Kölcsey. Este unul dintre cei mai îndrăgiți oratori la diferitele ocazii de sărbătoare, cuvântările lui au apărut și în formă tipărită.

Baron Fischer István

Primul episcop romano-catolic de Satu Mare, care a purtat acest titlu între 1804-1807. Din 1808 arhiepiscop de Eger. El a fost cel care a reconstruit biserică parohială de Satu Mare într-o catedrală. A cumpărat terenul izuștilor plecați din oraș în 1773 și a construit pe acel teren lăcașul episcopal. Însă el nu s-a mutat în clădirea respectivă ci a cedat-o pentru școala viitorilor preoți.

El a locuit într-o casă din Ardud, oferită de către familia Károlyi, până când s-a construit un sediu adecvat pentru institutul teologic. După plecare, el a lăsat la dispoziția urmașilor șapte sute de mii de cărămizi și alte materiale necesare.

A întemeiat mai multe parohii catolice. În testamentul său din Eger a oferit 80.000 de coroane pentru Dieceza de Sătmărean. A murit în 1822, la Eger.

Augustin Ferentiu (Ferencz Ágoston)

S-a născut în 1872 la Satu Mare, din 1902 a intrat în administrație, a fost subnotar, apoi notarul orașului (corespondent funcției de secretar al administrației locale de azi). Din 1903 este membru onorific al consiliului local. Are o activi-

tate foarte laborioasă. A fost colaborator al ziarului „Sztatár-Németi”, apoi redactorul acestuia. După ce părăsit acest ziar, este un colaborator permanent al ziarului „Szamos”. A făcut și face parte din conducerea a mai multor asociații culturale. El a redactat pentru prezenta monografie capitolul despre viața economică a orașului.

Ferenczy János

Este decanul de vârstă al ziarștilor sătmăreni. S-a născut în 1856. După terminarea studiilor de drept, a intrat în administrația publică. În 1894 a ieșit la pensie, și de atunci se ocupă exclusiv de literatură. A purtat foarte multe funcții la diferitele asociații civice. A fost colaborator principal timp de 20 de ani la ziarul „Szamos”, apoi a fost timp de doi ani redactorul ziarului „Eszakkeleti Újság” (Ziarul de Nord-Est), iar în prezent redactează ziarul „Sztatár-Németi”. El a fost cel care a studiat perioada legată de Satu Mare din viața lui Petőfi, și prima iubire a lui Tompa, aspecte care au fost necunoscute mai înainte de către istoria literaturii. Opere: „Rekettye Filep városatyja csevegései a tekintetes közgyűlésből” I. köt. (Pălăvrăgilele consilierului Rekettye Filep în onorutul consiliu

local, vol. I.), 1887; El a publicat cuvântările deputatului Boros Bálint, 1892; A publicat volumul II. din „Pălăvrăgilele din consiliu” în 1898. I-a apărut vol. III. cu titlul Operele lui Ferenczy János în 1907. El este autorul capitolului „Literatura, științele și artele” din prezenta Monografie. În curs de apariție: „Operele lui Ferenczy János”, vol. IV. A scris și câteva piese de teatru.

Fáy József

S-a născut în 1707. În 1762 a devenit protopop reformat. El a unificat consiliile consistoriale și școlile din Sătmărean și Mintiu. A decedat în 1877.

Dr. Fejes István

Avocat. S-a născut în 1855. Până în 1908 a fost redactor responsabil al ziarului „Sztatár és Vidéke”.

Fésös (Fésüs) András

Preot reformat de Satu Mare din 1830, S-a născut în 1801. A plecat în 1841 la Debrecen.

(Va urma)

Veres Istvan, Adriana Zaharia

Madonna are iubit mai tinere decât al fiicei sale?

Madonna, în vârstă de 61 de ani, reprezintă în continuare înfrățirea unei adevărate dive, în ciuda anilor care au trecut. Deși cântăreața a ajuns la o vârstă respectabilă, faima și frumusețea ei nu s-au diminuat, iar trăsătura din urmă pare să continue să atragă atenția în jurul ei. Și dacă v-ați gândit că artista își dorește un domn cumsecade lângă ea, de vârstă apropiată, v-ați înșelat amarnic. Iată cum arată noul ei iubit!

Celebra vedetă se iubește de ceva vreme cu un tânăr care are nici mai mult nici mai puțin de 26 de ani! Se pare că ea și dansatorul ei din trupă, Ahlamalik Williams, au o relație asumată, având în vedere că se așează de ceva vreme împreună. Totuși, vârsta dansatorului nu este nimic nou atunci când vine vorba de iubii cu care a „jonglat” cântăreața. Înainte de Williams, Madonna a mai bifat câțiva frumuseți bine făcuți pe lista ei de cuceriri, precum Kevin Sampaio sau Aboubakar Soumahoro.

Madonna, întâlnire dublă cu iubitul tinere și fiica ei, alături de partener

Ea și noul ei partener au fost văzuți împreună în Miami, alături de fiica acesteia, Lourdes Leon Ciccone (23) și iubitul acesteia, de vârstă apropiată probabil. Noul cuplu nu a avut rețineri atunci când a venit vorba de momen-

tele tandre din ei, iar paparazzi au fost prezenți să surprindă gesturile pline de afecțiune. Interesant și amuzant în același timp este că iubitul Madonnei pare mai tânăr decât partenerul fiicei ei, însă această informație nu a fost momentan verificată, iar aparențele pot înșela uneori.

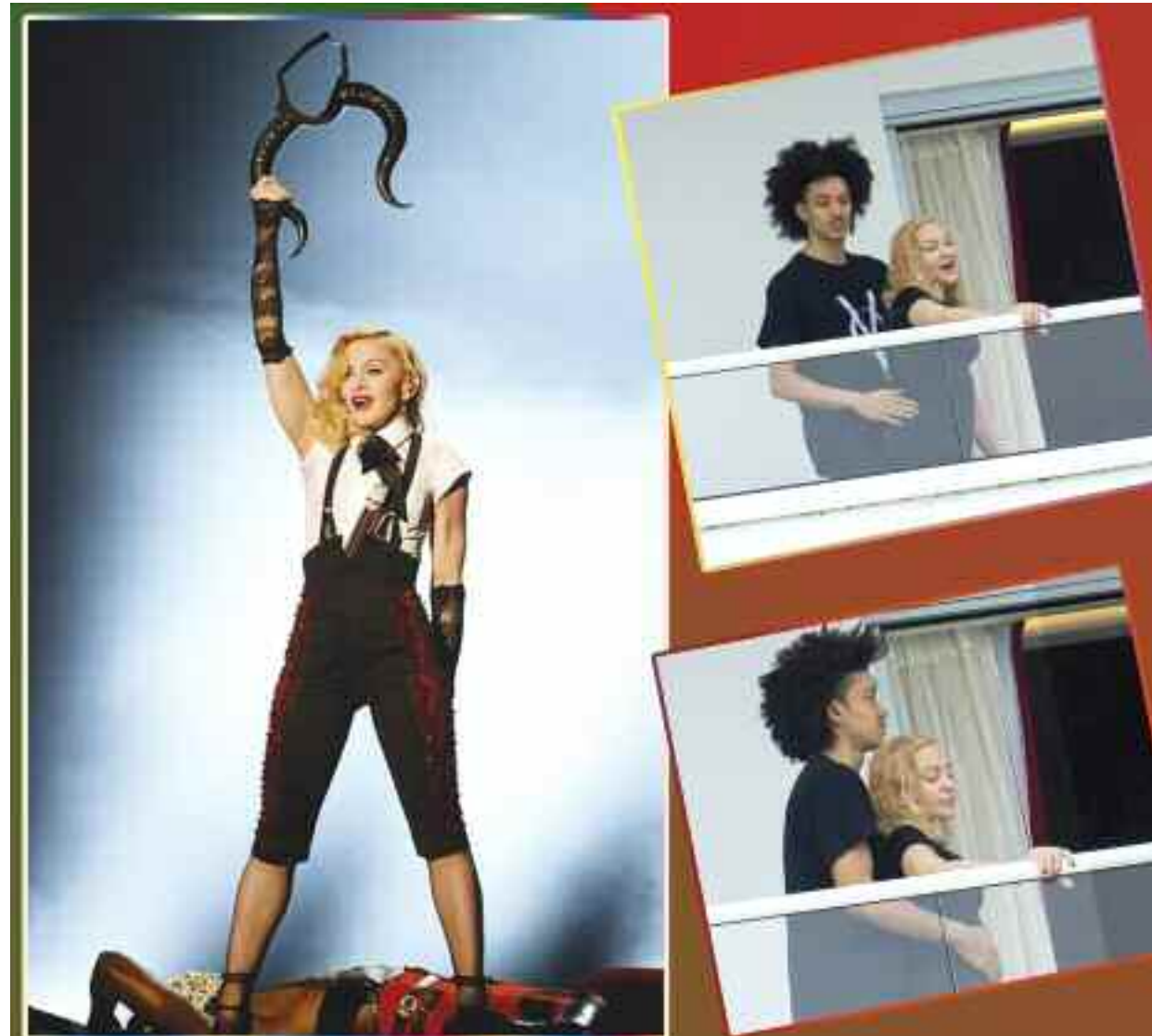
Cert este că cele două cupluri au avut parte de o întâlnire romantică în 4, iar situația nu a devenit deloc stânjenitoare între ei, chiar dacă la un moment dat și iubitul lui Lourdes i-a oferit Madonnei un pupic pe obraz. În rest, dansatorul vedetei nu și-a luat mâinile de pe aceasta, oferindu-i îmbrățișări și un masaj în zona umerilor și a gâtului. De asemenea, Williams a fost fotografiat și pupând-o pe artistă pe cap.

Alături de cupluri au fost văzute și celelalte fiice ale Madonnei, Mercy James, de 13 ani, și gemenele Stelle și Estere, de 7 ani, acestea fiind însoțite de o dădă.

Zvonurile cu privire la o relație între Madonna și dansatorul ei au început în luna iunie a acestui an, când vedeta a publicat în mediul online un filmuleț în care apărea dansându-i acestuia în poală.

Surse au povestit pentru Daily Mail că prietenii Madonnei sunt însă îngrijorați de alegerea pe care diva le face în materie de iubii, aceasta alegându-și numai tinere.

„Nici măcar nu se uită la un bărbat mai matur care o abordează. Ar trebui să se concentreze să își găsească pe cineva de vârstă apropiată dacă vrea o relație de lungă durată”, spun aceștia, potrivit sursei anterior menționate.

INNA dezvăluie care sunt planurile ei de sărbători

Despre obiectivele sale pentru 2020, INNA a dezvăluit: „Vreau să lansez încă un album în limba spaniolă, vreau să continui cu muzica în limba engleză, clipuri și imi propun să mă distrez, să călătoresc, să cunosc oameni, să cunosc tradiții?”

Inna nu este cunoscută doar pentru concertele pe care le are în toată lumea, ci și pentru stilul vestimentar, așa că am vrut să aflăm mai multe despre asta.

INNA este fără îndoială cea mai de succes cântăreață româncă, cu show-uri în toată lumea și milioane de vizualizări pe YouTube, dar dincolo de muzică, a fost întotdeauna atentă la un aspect foarte important pentru orice star: stilul vestimentar.

Iar atenția pentru stilul vestimentar se reflectă atât în ținutele alese pentru concertele, cât și în felul în care se îmbracă în viața de zi cu zi. E de părere că „este foarte important să ai un stil, oricare ar fi el, și să te regăsești în ceva anume. Te poți inspira în ziua de azi din cele

mai tari photo shooting-uri realizate de-a lungul timpului, fie că sunt din zilele noastre sau sunt mai retro, te poți inspira de la oamenii pe care îi urmărești pe Instagram sau pe rețelele de socializare”. Și trebuie să admitem că inclusiv Instagram-ul Innei este un loc perfect unde să îți găsești inspirația.

INNA insistă asupra in-

fluentei pe care hainele pe care le îmbracă pot să o aibă asupra stării tale de spirit: „Important să ai un stil, un stil al tău, care să te reprezinte, în care tu să te simți bine și care să nu te facă să simți că ești mai puțin decât ești, doar pentru că ai îmbrăcat o haină care nu-ți place în ziua respectivă”. Dar chiar și când ieșe pe stradă sau se află la cumpărături,

stilul relaxat și foarte cool al Innei iese în evidență. După cum ne-a povestit, „eu în viața mea de zi cu zi mă îmbrac foarte comod. Îmi place să mă îmbrac larg, nu-mi place să-mi pun formele în evidență și sunt puțin mai pe tomboy.

Pe scenă și în concertele imi place să fiu puțin sexy și imi place să port piese mai extravagante”.

Dana Rogoz este din nou însărcinată

În urmă cu puțin timp, Dana Rogoz a anunțat pe conturile sale de socializare faptul că este însărcinată pentru a doua oară. Ea și soțul său, Radu Dragomir, vor avea o fetiță, după cum și vedeta a afirmat acest lucru.

„Îmi tremură mâinile pe tastatură... DA, acum pot să vă dau cea mai frumoasă veste: sunt însărcinată. Și e fetiță. Și e minunat. Și nu sunt în stare să scriu câteva rânduri despre asta fără să nu mi se umezească ochii de lacrimi. Suntem cei mai fericiți!”, a spus Dana Rogoz pe blogul personal.

Dana a spus că este foarte emoționată, dar îi este și teamă în același timp de ceea ce va urma. Pe lângă asta, ea deja își face planuri și se gândește cum va fi viața ei cu doi copii: „Cât poate fi de frumos! Nu există cuvinte care să exprime ce simt. Sunt fericită, sunt emoționată, mă simt cea mai norocoasă, imi fac griji deseori, mi-e frică, și mă liniștesc, și încerc să conștientizez, imi fac planuri, imi imaginez cum va fi cu 2 copii, cum va arăta casa noastră, și iar mă bucur, plutesc, și mă simt copleșită uneori de tot, tocmai pentru că simt... tot. Și pentru că deja știu ce bucurie îți poate aduce în viață un copil.”

Dana Rogoz a împărțit și momentul emoționant în care a aflat că este din nou însărcinată: „Am aflat chiar înainte de ziua mea de naștere. Nu știu dacă ți-neți minte, dar vă spuneam atunci că sunt cea mai fericită, pentru că trăiesc viața pe care mi-am dorit-o dintotdeauna. O spuneam și pentru că știam deja că port în mine două inimi care bat. Ne-am bucurat de veste în familia noastră. Mă rog, Vlad se laudă de câteva săptămâni deja la grădiniță că va avea o su-

rioară. Așa că azi, la fel ca acum 6 ani, am deschis acest blog și m-am decis să împărtășesc cu voi bucuria familiei noastre.”

Dana a dezvăluit și în câte săptămâni este și că împreună cu soțul său și fiul ei, Vlad, abia așteaptă să se nască micuța: „Timpul trece fantastic de repede, așa că azi sunt în 16 săptămâni și 5 zile. Vă dați seama că mi-a fost alături la toate premierele MO, în caravana din țară, la festivalurile din străinătate. A fost tare bună cu mine, micuța, în cea mai spectaculoasă perioadă a vieții mele. Te-am așteptat, minune! Și te mai așteptăm un pic, cu toții, să vii în familia noastră!”